

Vuonna 2015 rahoitettavat hankkeet (12.10.2015)

Ilmastoneutraali ja resurssiniukka Suomi

Ilmastoneutraali ja resurssiniukka Suomi -ohjelmassa rahoitetaan tutkimusta, joka kohdistuu resurssien käytön tehokkuuden parantamiseen ja kiertotalouteen, jossa uusiutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat kiertävät tehokkaasti ja materiaali- ja energiavirrat käytetään tarkasti. Ohjelmassa haetaan myös ratkaisuja kulutuksen, elämäntapojen ja muun inhimillisen toiminnan muutokseen tavoitteena ilmastoneutraali- ja resurssiniukka yhteiskunta. Ohjelmaan valituissa hankkeissa tutkitaan muun muassa Pohjanlahtea kestävä kehityksen alueena, kestävää, ilmastoneutraalia ja resurssitehokasta metsäbiotaloutta, sähköenergiajärjestelmän muutosta sekä uusia proteiinilähteitä.

Ohjelmaan saatiin 49 hakemusta ja rahoitusta haettiin yhteensä 161 miljoonaa euroa. Hakemuksissa oli mukana 331 tutkimusryhmää 60 eri organisaatiosta. Ohjelmaan valittiin neljä konsortiota (8% hakemuksista), joille myönnettiin rahoitusta yhteensä 13 650 000 euroa.

Siirtymä resurssitehokkaaseen ja ilmastoneutraaliin sähköenergiajärjestelmään (EL-TRAN)

Pami Aalto, Tampereen yliopisto, *konsortion johtaja*
Pertti Järventausta, Tampereen teknillinen yliopisto
Hannele Holttinen, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
Jyrki Luukkanen, Turun yliopisto
Kim Talus, Itä-Suomen yliopisto
Pirkko Harsia, Tampereen ammattikorkeakoulu

Konsortio auttaa ratkaisemaan uusia politiikka-ongelmia, jotka aiheutuvat siirtymästä resurssitehokkaaseen ja ilmastoneutraaliin sähköenergiajärjestelmään. Energiasiirtymän alkuvaihe on käynnissä Suomessa. Konsortion työ tukee tätä kehitystä mutta kiinnittää huomiota kokonaiskuvan puutteeseen. Konsortio tarkastelee, mitä resurssitehokkuus varsinaisesti tarkoittaa tämän energiasiirtymän yhteydessä, mitä monimutkaisia politiikka-ongelmia se tuo mukanaan, ja kuinka niihin tulisi vastata. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi tutkimme energiapolitiikan toimijoita, heidän intressejään ja kognitiivisia tulkintakehyksiään, Suomen sähköenergiajärjestelmään vaikuttavia trendejä ja rakenteita, erilaisia uusiutuvan energia ratkaisuja sekä mahdollisuuksia optimoida sähköenergiajärjestelmä toteuttamaan toimijoiden intressit. Muotoilemme vaatimukset suomalaisille energiapolitiikan toimijoille energiasiirtymän toteuttamiseksi ja laadimme julkisen sektorin toimijoille tiekartan prosessin tukemiseksi.

Smart Sea - pohjanlahti kestävän kehityksen alueena

Jari Haapala, Ilmatieteen laitos, *konsortion johtaja*

Markku Viitasalo, Suomen ympäristökeskus

Meri Kallasvuo, Luonnonvarakeskus

Jaakko Heinonen, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Sakari Kuikka, Helsingin yliopisto

Aarno Kotilainen, Geologian tutkimuskeskus

Sari Repka, Turun yliopisto

Kari Eilola, Swedish Meteorological and Hydrological Institute

Merten kestävä hyödyntäminen edellyttää ajankohtaista tietoa meren tilasta ja ymmärrystä siitä miten oma toimintamme vaikuttaa meren olosuhteisiin vuosikymmenien aikaskaaloissa. SmartSea hankkeen tarkoituksen on arvioida miten Pohjanlahti muuttuu seuraavien vuosikymmenien aikana. Hankkeessa tarkastellaan kestävän kasvun vaihtoehtoja ja luodaa "Marine Spatial Planning" päätöksentekotyökalu rannikorakentamisen, luonnonsuojelualueiden ja off-shore toimintojen sijoittamiseen. Ydinajatus on että kestävä kasvua saavutetaan vain merialueiden käytön järkevällä suunnittelulla. Hankkeessa tutkitaan ilmastonmuutoksen vaikutusta meren ekosysteemiin, ihmistoiminnan riskejä, merenpohjan luonnonvaroja, uusia menetelmiä kalankasvatukselle ja kestävään kehitystä vaikeuttavia yhteiskunnallisia esteitä. SmartSea tutkii myös miten meritoimintoja, kuten kalankasvatusta ja tuulivoiman tuotantoa, voidaan yhdistää ja siten vähentää ihmistoiminnan rasitusta meriympäristöön.

Kestävä, ilmastoneutraali ja resurssitehokas metsäbiotalous

Heli Peltola, Itä-Suomen yliopisto, *konsortion johtaja*

Janne Jänis, Itä-Suomen yliopisto

Ari Venäläinen, Ilmatieteen laitos

Antti Asikainen, Luonnonvarakeskus

Lauri Hetemäki, European Forest Institute

Pekka Leskinen, Suomen ympäristökeskus

Tämä konsortiotutkimushanke pyrkii tuottamaan tarvittavaa osaamista ja ratkaisumalleja, joiden avulla voidaan turvata kestävän, ilmastoneutraalin ja resurssitehokkaan metsäbiotalouden edellytykset ja sopeutua muuttuvaan toimintaympäristöön, johon vaikuttaa sekä ilmastonmuutos että metsäbiotalouden ja yhteiskunnan muuttuvat tarpeet eri aikajäniteillä ja alueilla. Hanke kattaa seuraavat tutkimusteemat: 1. Täsmämetsänhoito ja räätälöity metsäbiomassan tuotanto; 2. Resurssiviisas teollisten symbioosien raaka-ainehuolto; 3. Metsäbiomassasta korkeamman jalostusasteen lopputuotteiksi, 4. Ilmastoneutraalin ja resurssitehokkaan metsäbiotalouden kestävyys ja hyväksyttävyyt ja 5. Suomen metsäbiotalouden kehitysmahdollisuudet osana globaalimuutosta ja Euroopan Unionia. Tähän hankkeeseen osallistuu useita keskeisiä tutkimustiedon käyttäjiä, millä varmistetaan tutkimuksen yhteiskunnallinen merkittävyys, relevanssi ja vaikuttavuus.

Uusia proteiinilähteitä ruokaturvan ja ympäristön hyväksi

Anne Pihlanto, Luonnonvarakeskus, *konsortion johtaja*

Marketta Rinne, Luonnonvarakeskus

Marjo Keskitalo, Luonnonvarakeskus

Tuomas Kuhmonen, Turun yliopisto

Tiina Silvasti, Jyväskylän yliopisto

Anne-Maria Pajari, Helsingin yliopisto

Antti Isokangas, Makery Oy

Kitty Verhoeckx, The Netherlands Organisation for Applied Scientific Research TNO

Gerd Vegarud, Norwegian University of Life Sciences

Visiomme: Vuonna 2030 Suomen kuluttajat syövät maukkaita, terveellisiä ja kestävästi tuotettuja elintarvikkeita, joiden proteiinikoostumus on optimoitu eri ikäluokille ravitsemussuositusten mukaisesti. Valkuaisomavaraisuus on noin 60%. Kuluttajat ovat monipuolistaneet ruokavaliotaan vähentämällä lihan käyttöään ja käyttämällä enemmän kasvi- sieni- ja kalatuotteita. Tämän seurauksena kansanterveys on parantunut ja kroonisten sairauksien, esim. diabeteksen ja syövän, ilmaantuvuus on käänntynyt laskuun. Olemme selvittäneet uusien mahdollisten proteiinilähteiden soveltuvuutta myös eläinravinnoksi. Monia perinteisiin ja uusiin lähteisiin perustuvia elintarvikkeita ja rehuotteita on ilmestynyt markkinoille ja niitä käytetään yleisesti. Ne ovat saavuttaneet maailmanlaajuisilla markkinoilla kukoistavan brändin, joka perustuu resurssitehokkaaseen ja hiilineutraalin toimitusketjuun.

Teknologiamurrokset ja muuttuvat instituutiot

Teknologiamurrokset ja muuttuvat instituutiot -ohjelmassa rahoitetaan tutkimusta, joka kohdistuu teknologiamurrosten identifiointiin, hyödyntämiseen ja siihen, millaista inhimillisen toiminnan, instituutioiden ja toimintatapojen muutosta hyödyntäminen edellyttää. Ohjelmaan valituissa hankkeissa tutkitaan muun muassa robottien käyttöä tulevaisuuden hyvinvointipalveluissa, teollisuuden digitaalista murrosta ja smart energy -teknologiamurrosta.

Ohjelmaan saatiin 46 hakemusta ja rahoitusta haettiin yhteensä 143 miljoonaa euroa. Hakemuksissa oli mukana 281 tutkimusryhmää 49 eri organisaatiosta. Ohjelmaan valittiin kuusi konsortiota (13% hakemuksista), joille myönnettiin rahoitusta yhteensä 19 909 952 euroa.

Osaamispohjainen kasvu 3D-digitalisaation, robotiikan, paikkatiedon ja kuvankäsittelyn sekä -laskennan yhdistetyssä teknologiamurroksessa

Harri Kaartinen, Paikkatietokeskus FGI, *konsortion johtaja*

Juha Hyyppä, Paikkatietokeskus FGI

Timo Ojala, Oulun yliopisto

Hannu Hyyppä, Aalto-yliopisto

Petteri Alho, Turun yliopisto

Arto Visala, Aalto-yliopisto

Maanmittauslaitoksen Paikkatietokeskuksessa, Oulun yliopistossa, Aalto-yliopistossa ja Turun yliopistossa työskentelevien yli kolmenkymmenen tutkijan yhteistyölle perustuva hanke kehittää yhdessä ulkomaisten asiantuntijoiden kanssa läpimurtoja 3D-mittaustekniikoiden, robotiikan ja laskentamenetelmien sarjoilla. Hanke keskittyy erityisesti metsien ja kaupunkien 3D-digitalisaatioon ja väylämittauksiin luoden uudenlaisen tavan käsitellä ja hyödyntää Suomen luonnonvaroja ja infrastruktuureja. Hankkeen tavoitteena on luoda Suomeen osaamispohjaisia uusia työpaikkoja, tuottaa säästöjä valtio sektorilla, saavuttaa lukuisia onnistumisia yhdessä teollisuuden kanssa ja tuottaa tieteellisiä huippujulkaisuja. Nämä tavoitteet saavutetaan yhteistyössä laajan poliittisia päättäjiä, Suomen vientiteollisuutta, sarjayrittäjiä, ja lukuisia muita yrityksiä sisältävän sidosryhmäverkoston kanssa.

Robotit ja hyvinvointipalvelujen tulevaisuus

Ville Kyrki, Aalto-yliopisto, *konsortion johtaja*

Pertti Koistinen, Tampereen yliopisto

Arto Laitinen, Tampereen yliopisto

Marketta Niemelä, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Jouni Kämäräinen, Tampereen teknillinen yliopisto

Katariina Raij, Laurea-ammattikorkeakoulu

Helinä Melkas, Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Jälkiteollisissa yhteiskunnissa kuten Suomessa hyvinvointipalvelujen tarve on kasvamassa voimakkaasti ja hyvinvointi- ja terveyspalvelut ovat suurin julkisen sektorin menoerä. Palvelurobottien uskotaan tuovan uusia mahdollisuuksia tälle alueelle sekä tuottavuuden kasvun että palvelujen laadun kehittämisen ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien kautta. Ala on kuitenkin haastava johtuen eettisten, lainsäädännöllisten ja sosiaalisten tekijöiden keskeisestä asemasta.

ROSE-hankkeessa tutkitaan monitieteisesti, kuinka palvelurobotiikan edistysaskeleet mahdollistavat tuotteiden ja palvelujen innovoinnin sekä hyvinvointipalvelujen uudistumisen, kun palvelut kehitetään eettisesti yhdessä sidosryhmien kanssa. Kehitystä tutkitaan yksilöiden, instituutioiden ja yhteiskunnan tasoilla, ottaen huomioon niin käyttäjätarpeet ja eettiset näkökohdat kuin teknologian kypsyys sekä palvelujärjestelmän kokonaisuus.

Smart Energy -teknologiamurros - mahdollisuuksien hyödyntäminen Suomen kestävässä kasvussa toisella vuosisadalla

Raimo Lovio, Aalto-yliopisto, *konsortion johtaja*

Sampsa Hyysalo, Aalto-yliopisto

Mikael Hildén, Suomen ympäristökeskus

Jero Ahola, Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Eva Heiskanen, Helsingin yliopisto

Miimu Airaksinen, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Paula Kivimaa, Science Policy Research Unit (SPRU), University of Sussex

Kimmo Ollikka, VATT Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Päivi Laitila, Motiva

Ilkka Homanen, Finpro

Markku Heinonen, Lappeenrannan kaupunki

Tapio Koivu, Heureka

Uudet teknologiat murtavat energiajärjestelmän vanhat säännöt ja johtavat radikaaleihin muutoksiin tuottajien ja käyttäjien rooleissa, mutta tarjoavat myös suuria mahdollisuuksia. *International Energy Agency*n mukaan globaali energiamurros tuottaa \$50.000 miljardin markkinat 2035 mennessä. Smart Energy Transition (SET) -hankkeen tavoitteena on: (1) Analysoida älykkään energian teknologiamurrosta, sen yhteiskunnallisia vaikutuksia ja vaikutuksia Suomen kasvukärkeen: biotalouteen, cleantechiin ja digitalisaatioon. (2) Selvittää, miten eri toimialat voivat hyötyä murroksesta, ottaen huomioon institutionaalisen kehityksen, liiketoiminnan kehittyvät ekosysteemit, aiemmissa tutkimuksissa havaitut osaamisaukot ja sekä taloudelliset vaikutukset. (3) Yhteiskehittää ratkaisuja havainnollistamalla teknologioiden vaikutuksia ja niiden mahdollisuuksia, testaamalla transiioareenoja, integroimalla hanke politiikkaprosesseihin, vuorovaikuttamalla sidosryhmien ja kansalaisten kanssa ja tuottamalla uutta liiketoimintaa synnyttäviä työkaluja.

Teollisuuden digitaalinen murros

Martti Mäntylä, Aalto-yliopisto, *konsortion johtaja*

Kirsimarja Blomqvist, Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Petri Kuosmanen, Aalto-yliopisto

Riitta Smeds, Aalto-yliopisto

Heikki Hämmäinen, Aalto-yliopisto

Heikki Ailisto, Teknologian tutkimuskeskus VTT OY

Timo Seppälä, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Jukka Hallikas, Lappeenrannan teknillinen yliopisto

Robin Gustafsson, Aalto-yliopisto

Pekka Räsänen, Turun yliopisto

Teollisuuden digitaalinen murros -projekti tutkii digitalisaation vaikutuksia suomalaisen yhteiskuntaan teollisuuden linssin läpi. Sen monitieteinen konsortio on erinomaisen pystyvä tähän tehtävään. Projekti tuottaa kattavan analyysin digitalisaation tiekartoista ja vaikutuksista teollisuuteen, sen ekosysteemeihin ja kumppaneihin sekä relevantteihin instituutioihin kuten liiketoimintamalleihin, regulaatioon, johtamiseen ja hallintaan.

Tutkimme myös murroksen hyödyntämisen edellyttämiä muutoksia koskien ihmisten töitä, instituutioita ja toimintatapoja. Tätä varten toimimme läheisessä vuorovaikutuksessa relevanttien toimijoiden kanssa konkreettisten interventioiden kautta. Hakeudumme myös läheiseen vuorovaikutukseen eri intressipiirien, policy-toimijoiden, asiantuntijoiden ja laajan yleisön kanssa tuottaaksemme politiikkatoimia ja interventioita, joilla Suomen edellytykset murroksen hyödyntämiseen maksimoituvat ja eri toimijoiden tarvitsemat taidot ja kyvykkyydet saadaan tarjolle.

Alustoista arvoa nyt: arvonluonti nopeasti kasvavissa alustaekosysteemeissä

Ahti Salo, Aalto-yliopisto, *konsortion johtaja*

Raija Koivisto, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy

Juhani Strömberg, Aalto-yliopisto

Leena Ilmola, International Institute for Applied Systems Analysis

Taija Turunen, Aalto-yliopisto

David Rejeski, Wilson Center

Pekka Neittaanmäki, Jyväskylän yliopisto

Erkko Autio, Imperial College London

Brenda Fox, International Institute for Applied Systems Analysis

Alustoista arvoa nyt -tutkimushanke kuvaa ja analysoi nopeasti kasvavaa alustataloutta, sen arvonluontidynamiikkaa ja menestyvää alustataloutta tukevaa institutionaalista ympäristöä. Tutkimme ekosysteemejä systeemiteoreettisin menetelmin. Tutkimuksen tietolähteitä ovat globaalin toimintaympäristön seuranta (teknologia ja benchmarkit) ja yli 20 ratkaisukeskeisen tapaustutkimuksen tekeminen yhdessä yritysten ja poliittisten päätöksentekijöiden kanssa. Tutkimushankkeen tavoitteena on koota kuuden vuoden aikana syntynyt tieto yhdeksi Platform Profile -luokittelumenetelmäksi. Luokittelun avulla voidaan tehokkaammin kehittää alustaekosysteemille tyypillisiä johtamistyökaluja.

Pilvipalvelut laajamittaisten vaihtelevan hajautetun energiantuotannon mahdollistajina

Rauli Svento, Oulun yliopisto, *konsortion johtaja*

Maria Kopsakangas-Savolainen, Suomen ympäristökeskus

Matti Latva-Aho, Oulun yliopisto

Sami Niemelä, Ilmatieteen laitos

Jussi Kangasharju, Helsingin yliopisto

Maija-Leena Huotari, Oulun yliopisto

Pilvipalvelut laaja-alaisen vaihtelevan energiantuotannon mahdollistajana (BC-DC) -hanke tuottaa tutkimuspohjaisen käytännön toteutuksen hajautetun energiantuotannon tehokkaaseen hyödyntämiseen. Konsortion tavoitteena on löytää ratkaisuja, jotka mahdollistavat vaihtelevien uusiutuvien energialähteiden mahdollisimman suuren ja samalla kustannustehokkaan käytön. Hankkeessa selvitetään, kuinka taloudelliset markkinamekanismit yhdistettynä uuden sukupolven ICT- ja digipalveluihin sekä uuden tyyppisiin sääennusteisiin mahdollistavat asetetun tavoitteen.

Projektin tuloksena kehitetään pilvipalveluun pohjautuva digitaalinen kauppapaikka hajautetun energiantuotannon vaihdantaan. Tulosten hyödynnettävyyttä edistetään tiedon hallinnan tutkimukseen perustuvan vuorovaikutusmallin pohjalta. Vuorovaikutuksen tavoitteena on muodostaa aktiivinen yhteisö, jonka puitteissa tutkijoiden ja yhteisön jäsenten tietoa ja ymmärrystä hajautetun energian tuotannon mahdollisuuksista syvennetään ja jaetaan.

Tasa-arvoinen yhteiskunta

Tasa-arvoinen yhteiskunta -ohjelmassa rahoitetaan tutkimusta, joka tuottaa ratkaisuja eriarvoisuuteen liittyvien mekanismien ymmärtämiseen, ratkaisujen luomiseksi ja päätöksenteon tueksi. Tutkimuksella lisätään tietoa peruspalvelujen tasa-arvoaikutuksista eri ryhmien kannalta. Ohjelmassa haetaan ratkaisuja, joilla tuetaan peruspalveluiden ja etuusjärjestelmän uudistamista kestävästi ja tasa-arvoisesti. Ohjelmaan valituissa hankkeissa tutkitaan muun muassa tasa-arvoa lasten päivähoitossa ja esiopetuksessa, yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti kestävää tulevaisuuden työelämää sekä taidetta julkisena palveluna.

Ohjelmaan saatiin 35 hakemusta ja rahoitusta haettiin yhteensä 109 miljoonaa euroa. Hakemuksissa oli mukana 186 tutkimusryhmää 38 eri organisaatiosta. Ohjelmaan valittiin kuusi konsortiota (17% hakemuksista).

Tasa-arvon kysymykset lasten päivähoiton, esiopetuksen ja hoidon tukien järjestelmässä

Maarit Alasuutari, Jyväskylän yliopisto, *konsortion johtaja*

Kirsti Karila, Tampereen yliopisto

Katja Repo, Tampereen yliopisto

Johanna Lammi-Taskula, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Tutkimushankkeessa pureudutaan tasa-arvon toteutumiseen kuntien päivähoito- ja esiopetuspalveluissa sekä lastenhoidon tukien järjestelmässä. Hankkeessa analysoidaan, miten nykyinen palvelujärjestelmä ja sen kunnallinen vaihtelu suuntaavat vanhempien lapsen hoidon ratkaisuja ja tämän myötä lasten varhaiskasvatukseen osallistumista. Samalla kun lapsen subjektiivinen päivähoito-oikeus painottaa varhaiskasvatuksen merkitystä, valtio ja lukuisat kunnat tukevat kotihoitoa ja muita kunnallisten palvelujen ulkopuolisia hoitomuotoja taloudellisin tuin. Käytännössä hoitopalvelujen järjestämisessä ja lastenhoidon tuissa onkin huomattavia eroja kuntien välillä. Hanke selvittää alueellista sekä perheiden, vanhempien ja lasten välistä tasa-arvoa. Tutkimus toteutetaan kymmenen kunnan alueella monimenetelmäisenä seurantatutkimuksena. Yhteistyössä kuntien kanssa pyritään konkreettiseen palvelujen kehittämiseen. Muita yhteistyötahoja ovat muun muassa Kuntaliitto ja Lapsiasiainvaltuutettu.

Yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti kestävä tulevaisuuden työelämä: politiikat ja toimintakäytännöt, tasa-arvo ja risteävät erot Suomessa

Marjut Jyrkinen, Helsingin yliopisto, *konsortion johtaja*

Anna-Majja Lämsä, Jyväskylän yliopisto

Jukka Lehtonen, Helsingin yliopisto

Charlotta Niemistö, Hanken

Monitieteinen projekti tarkastelee tasa-arvoa ja eriarvoisuuksia työelämässä kaupunkien ja maaseudun näkökulmasta Suomessa. Tutkimme, miten päällekkäiset ja risteävät sosiaaliset kategoriat, kuten ikä/sukupuoli, etnisuus, alueellisuus, sukupuoli ja muut eronteot rakentavat marginalisaatiota ja etuaseamia muuttuvassa työelämässä, jossa rajanteko työn ja muun elämän välille on hankalaa. Tuotamme uutta tietoa ja käytännön ehdotuksia peruspalvelujen ja etuuksien kehittämiseksi erityisesti ajatellen hoivavastuuta, joustavia työjärjestelyjä, urien jatkuvuutta, työllistymistä, moninaisten ihmisten pääsyä työelämään, sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä kestävää johtajuutta tukemaan työelämän työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Käytämme moninaisia metodeja. Uusi, innovatiivinen ja osallistava näkökulma perustuu jatkuvaan dialogiin yhteiskumppanien kanssa ja se tarjoaa uudenlaisia ratkaisuja poliittisen päätöksenteon tueksi Suomen kilpailukyvyyn kasvattamiseksi niukkuuden aikana.

Eriarvoisuuden torjuminen niukkuuden aikana

Mikko Niemelä, Turun yliopisto, *konsortion johtaja*

Hannu Ruonavaara, Turun yliopisto

Juho Härkönen, Stockholm University

Anita Haataja, Kela

Jouko Verho, Kela

Johanna Kallio, Turun yliopisto

Pasi Moisio, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Jenni Blomgren, Kela

Jaana Martikainen, Kela

Olli Kangas, Kela

Helena Blomberg, Helsingin yliopisto

Konsortiohanke "Eriarvoisuuden torjuminen niukkuuden aikana" tarjoaa uuden ja laaja-alaisen näkökulman eriarvoisuuksien pitkän aikavälin muutoksien ja eriarvoisuuteen liittyvien mekanismien ymmärtämiseksi. Hankkeessa analysoidaan talouteen, terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää eriarvoisuutta sekä mahdollisuuksien eriarvoisuutta elämäntilanteissa. Hanke tuottaa uutta tietoa eriarvoisuuden eri muodoista ja niiden välisistä mekanismeista. Eriarvoisuutta tutkitaan tuloissa, varallisuudessa, kulutuksessa, koulutuksessa, terveydessä, luottamuksessa, huono-osaisuudessa ja perheellistymisessä. Hankkeessa sovelletaan kokonaisvaltaista viitekehystä, joka mahdollistaa ratkaisukeskeisen tutkimusotteen. Siinä paikannetaan keskeiset eriarvoisuuteen vaikuttavat politiikan osa-alueet ja se tuottaa sovellettavissa olevia suosituksia poliittisen päätöksenteon tueksi. Eriarvoisuuden mekanismeja tutkittaessa hanke hyödyntää ainutlaatuisia pitkittäisaineistoja ja kehittyneitä tilastomenetelmiä.

Syrjäytymisen estäminen: toimenpiteet ja mekanismit

Tuomas Pekkarinen, VATT Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, *konsortion johtaja*

Jukka Vuori, Työterveyslaitos

Jouni Välijärvi, Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos

Roope Uusitalo, Jyväskylän yliopisto

Kristiina Huttunen, Aalto-yliopisto

Jan Wieland, Walter ry

Tämä projekti etsii uusia tapoja ehkäistä syrjäytymistä. Tarkastelemme syrjäytymisen taustalla olevia mekanismeja sekä arvioimme aikaisemmin toteutettujen politiikareformien pitkäaikaisvaikutuksia. Lisäksi monitieteinen tutkimusryhmämme yhdistää voimansa innovatiivisen kansalaisjärjestön kanssa suunnitellakseen uusia interventioita, jotka pyrkivät auttamaan erityisesti heikoimmassa asemassa olevia nuoria. Tärkeä osa projektia on näiden interventioiden testaaminen satunnaistettujen kenttäkokeiden avulla. Interventiot suunnitellaan niin, että ne soveltuvat osaksi peruspalveluita.

Työ, tasa-arvo ja julkisen vallan politiikka

Matti Tuomala, Tampereen yliopisto, *konsortion johtaja*

Jukka Pirttilä, Tampereen yliopisto

Sakari Heikkinen, Helsingin yliopisto

Markus Jäntti, Stockholm Uni

Jari Vainiomäki, Tampereen yliopisto

Olli Kangas, Kela

Konsortio selvittää eriarvoisuuden laajaa kirjoa ja miten politiikka sitä muovaa sekä lyhyellä tähtämellä että koko elinkaaren aikana. Tietoa tarvitaan sekä hyvinvointijärjestelmien rahoituksen että tulojen uudelleenjaon kannalta, kun samalla säilytetään kannustimet työhön ja vältetään köyhyysloukkujen syntyminen. Tulojen uudelleenjaon perusmallia (Mirrlees 1971) laajennetaan tarkastelemalla eri rahoitus- ja uudelleenjakokanavia, sosiaalivakuutusohjelmien suunnittelua ja julkisen vallan vaihtoehtoisia tavoitteita. Eriarvoisuuden kehitystä tarkastellaan sekä monitahoisesti että koko elinkaaren näkökulmasta ja saadaan tutkimustietoa eriarvoisuuden, köyhyyden, työllisyyskehityksen ja terveyden dynamiikasta. Tuotamme uutta tietoa työpaikkojen polarisaation ja epätyypillisten työsuhteiden kehityssuunnista ja seurauksista. Lisäksi arvioimme nykyisten sosiaalipolitiikka- ja työhön aktivointiohjelmien tehokkuutta uusien sosiaalisten riskien ja uusien työllistymistapojen näkökulmasta.

Taide julkisena palveluna: strategisesti kohti tasa-arvoa

Heidi Westerlund, Taideyliopisto, *konsortion johtaja*

Eeva Anttila, Taideyliopisto

Lauri Väkevä, Taideyliopisto

Kai Lehikoinen, Taideyliopisto

Sari Karttunen, Cupore

Pia Houni, Työterveyslaitos

Kuuden tutkimusryhmän ARTSEQUAL-tutkimushankkeessa taiteen perinteistä asemaa Suomessa tulkitaan uudelleen siten, että taide ymmärretään kaikille tasapuolisesti kuuluvana peruspalveluna, joka edistää laaja-alaisesti hyvinvointia. Yhtäältä hanke tuottaa uutta tietoa siitä, miten taiteen nykyisiä palveluja tulisi kehittää tasa-arvon ja hyvinvoinnin näkökulmista luovan ja osallistuvan kansalaisuuden vahvistamiseksi. Toisaalta hankkeessa analysoidaan mm. kouluissa, taiteen perusopetuksessa, vanhuspalveluissa, monikulttuurisessa nuorisotyössä ja vankiloissa toteutettujen osallistavien taiteen ja taidekasvatuksen interventioiden hyvinvointivaikutuksia. Hankkeessa sovelletaan systeemistä ajattelua taiteen yhteiskunnallisten vaikutusten hahmottamiseksi sekä esitetään suosituksia poliittisen päätöksenteon tueksi ja taiteen uusien palvelujen vakiinnuttamiseksi. Projekti toteutetaan tiiviissä yhteistyössä ministeriöiden, aluehallinnon, kuntien ja järjestöjen kanssa.